

Кафедра Фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)

Діброва А.Д.

Протокол №9 від “15” червня 2021 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри _____

Протокол №9 від “10” червня 2021 р.

Завідувач кафедри

Давиденко Н.М.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Фінанси і кредит»

Гарант ОП

Негода Ю.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінансова діяльність суб’єктів господарювання

спеціальність **072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»**

освітня програма **«Фінанси і кредит»**

Факультет **Економічний**

Розробники: завідувач кафедри фінансів, д.е.н., проф. Давиденко Н.М.,

доцент кафедри фінансів, к.е.н., доц. Буряк А.В.

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Фінансова діяльність суб'єктів господарювання

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	_____ Бакалавр _____ (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Спеціальність	072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»	
Освітня програма	«Фінанси і кредит»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	__ 120 __	
Кількість кредитів ECTS	__ 4 __	
Кількість змістових модулів	__ 3 __	
Курсовий проект (робота)	_ Курсова робота _ (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	_____ 3 _____	_____ 4 _____
Семестр	_____ 6 _____	_____ 1 _____
Лекційні заняття	_____ 30 _____ год.	_____ 6 _____ год.
Практичні, семінарські заняття	_____ 15 _____ год.	_____ 6 _____ год.
Лабораторні заняття	_____ - _____ год.	_____ - _____ год.
Самостійна робота	_____ 75 _____ год.	_____ 108 _____ год.
Індивідуальні завдання	_____ _____ год.	_____ _____ год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	_____ 3 _____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» є надання студентам теоретичних та практичних знань з організації та функціонування фінансових відносин підприємств та міжгалузевих фінансових відносин; техніки фінансових розрахунків; типової фінансової документації; прийомів і методів складання фінансової частини бізнес – плану; фінансування і кредитування господарської діяльності і капітальних вкладень; склад і зміст фінансової звітності підприємств.

Важливим при цьому є вивчення сутності фінансових відносин і характеру їх впливу на суспільство, розкриття діючих законів функціонування суб'єктів господарювання, теоретичних засад фінансового регулювання в ринковій економіці.

Завдання вивчення дисципліни є:

- дослідження основ побудови фінансових відносин в різних організаційно-правових формах господарювання та їх вплив на формування нормативно-законодавчої бази з питань фінансів і кредиту, оздоровлення економіки підприємств в умовах ринку;
- особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу, формування власного капіталу підприємства, внутрішніх джерел фінансування, дивідендної політики;
- вивчення структури фінансових ресурсів та джерел їх формування, системи фінансових показників оцінки діяльності підприємств, джерел формування основних фондів та напрямів їх ефективного використання;
- набуття практичних навичок з питань визначення фінансових результатів діяльності підприємств, нормування оборотних засобів, визначення потреби в кредитних ресурсах, розробки фінансових планів, платіжних календарів, фінансової частини бізнес-планів.
- особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання у сфері зовнішньоекономічних відносин та організації фінансових взаємовідносин підприємств з державою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основні напрямки фінансової діяльності суб'єктів господарювання, способів і методів забезпечення їх фінансування; принципи діяльності суб'єктів господарювання; аналіз фінансових результатів, виявлення і оцінка фінансової діяльності суб'єктів господарювання; методи формування

власного та позичкового капіталу суб'єктів господарювання реального сектору економіки; фінансове планування та бюджетування підприємства; компетенції фінансових служб у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

вміти: вільно володіти понятійним апаратом фінансового менеджменту підприємства; давати наукове тлумачення економічним явищам в професійній діяльності; визначати ефективні напрями фінансової діяльності суб'єктів господарювання; складати звіти про фінансовий стан суб'єктів господарювання та планувати його операційну, фінансову та інвестиційну діяльність; здійснювати оцінку вартості підприємства; визначати форми фінансування суб'єктів підприємництва; здійснювати аналіз грошових потоків суб'єктів підприємництва; здійснювати технічний аналіз фінансових інвестицій; використовувати знання при розробці необхідного управлінського впливу; виконувати посадові інструкції працівника фінансового відділу та служби фінансового контролінгу.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК10. Здатність працювати у команді.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК12. Здатність працювати автономно.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Унікальні (спеціальні, фахові) компетентності:

СК12. Здатність формувати та приймати фахові рішення у сфері фінансів суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми навчання;

– скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

«Організація фінансової діяльності суб'єктів господарювання»

(фундація)

***Тема 1.* Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання**

Капітал та його форми як необхідна стартова категорія фінансової діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Три види діяльності: «фінансова діяльність», «інвестиційна діяльність» та «операційна діяльність» та їх економічний зміст. Основний зміст фінансової діяльності (у вузькому розумінні) полягає у фінансуванні підприємства. Основне завдання фінансової діяльності підприємств полягає в мобілізації капіталу для фінансування їх операційної та інвестиційної діяльності. Термін «фінансування» характеризує всі заходи, спрямовані на покриття потреби підприємства в капіталі.

***Тема 2.* Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу**

Основні критерії та чинники, які слід проаналізувати, приймаючи рішення щодо вибору форми організації бізнесу. Рівень відповідальності власників та їх кількість. Можливості участі в управлінні справами суб'єкта господарювання та контролю за ним. Можливості фінансування. Умови передачі права власності та правонаступництво. Умови оподаткування

суб'єктів господарювання різних форм організації бізнесу. Накладні витрати, зумовлені окремими формами організації бізнесу. Законодавчі вимоги щодо відповідності виду діяльності певним формам організації бізнесу. Суб'єкти господарювання можуть утворювати різного роду **об'єднання**. Їх економічна сутність різновиди та їх характеристики, реєстрація.

Тема 3. Формування власного капіталу підприємств.

Власний капітал економічна сутність дефініції та як розділ пасиву балансу, створення, збільшення, зменшення, правове регулювання. Функції власного капіталу: відповідальності, заснування, захисна, фінансування, база для нарахування дивідендів, управління та контролю, репрезентативна. Головні його складові та форми їх акумуляції. Статутний (номінальний) капітал (zareєстрований капітал). Пайовий капітал. Додатково вкладений капітал та його складові. Нерозподілений прибуток. Резервний капітал. Вилучений капітал. Звітність про власний капітал.

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства.

До внутрішніх джерел фінансування підприємств здебільшого відносять такі: чистий прибуток; амортизаційні відрахування; забезпечення наступних витрат і платежів. При внутрішньому фінансуванні капітал, який був вкладений в необоротні та оборотні активи вивільняється і трансформується в ліквідні засоби. Основним внутрішнім джерелом фінансування є самофінансування. Економічна суть понять реінвестування, тезаврація прибутку у відкритій чи прихованій формі. Способи відображення прибутку в звітності: приховане самофінансування; відкрите самофінансування (тезаврація прибутку).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

«Управління фінансовими активами та залучення капіталу» (мікро рівень)

Тема 5. Дивідендна політика підприємств.

Дивіденди. Дивідендна політика. Оптимізація дивідендної політики. Теоретичні концепції у цій галузі Основні завдання, які слід вирішити в ході формування та реалізації дивідендної політики. Рішення щодо розподілу прибутку, а отже, вибору тих чи інших пріоритетів при реалізації дивідендної

політики. Форма виплати дивідендів. Основні підходи (методи) нарахування та виплати дивідендів. Залишковий метод і стратегія припинення дивідендних виплат. Метод стабільних дивідендів. Метод гнучкої дивідендної політики. Метод стійкого приросту дивідендів. Метод стабільної та бонусної частини.

Тема 6. Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу.

Економічна сутність поняття позичковий капітал і його форми. Відображення у фінансовій звітності. Фінансовий кредит. Кредитор. Термін погашення. Вартість залучення. Джерела залучення. Банківський і небанківський кредит. Операційний і фінансовий лізинг. Кредитоспроможність. Умови: забезпеченість, повернення, строковість, платність і цільова спрямованість.

Облігації підприємства, покриття, випуск продаж і погашення. Комерційний кредит. До основних різновидів комерційних кредитів належать: товарні кредити; одержані аванси.

Тема 7. Фінансові аспекти реорганізації підприємств.

Реорганізація та реструктуризація, економічний зміст, спільне та відмінне. Причини реорганізації, кількість суб'єктів що приймає участь у процесі. Хто приймає рішення про реорганізацію чи реструктуризацію. Три напрями реорганізації: укрупнення підприємства (злиття, приєднання, поглинання); подрібнення підприємства (поділ, виділення); без змін розмірів підприємства (перетворення). Основним документом, який визначає права та обов'язки сторін у ході цих процесів та питання, що в ньому мають висвітлюватись. Фінансовий супровід.

Тема 8. Фінансові інвестиції підприємств.

Фінансові інвестиції: інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства; інвестиції у спільну діяльність без створення юридичної особи; придбання корпоративних прав інших підприємств; придбання боргових фінансових інструментів. Управління фінансовими інвестиціями та їх терміновість. Ефективність фінансових інвестицій та відображення їх у фінансовій звітності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

«Ринкова вартість, зовнішня арена та бізнесова оптимізація»

(макро рівень)

Тема 9. Оцінка вартості підприємства.

Закон України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні». Методика оцінки вартості майна. Експертна оцінка. Нормативні акти Фонду державного майна. Оцінка вартості підприємства з використанням дохідного підходу. Виокремлюють два основні методи: дисконтування грошових потоків (дисконтування Cash-flow); визначення капіталізованої вартості доходів. Ставка дисконту та що вона характеризує. Ставку дисконтування для цілей оцінки вартості підприємства рекомендується розраховувати на основі використання моделі середньозваженої вартості капіталу (WACC). Вартісний метод оцінки та коли його використовують. Майновий підхід. Оцінка вартості підприємства на базі активів заснована на так званому принципі субституції, згідно з яким вартість активу не повинна перевищувати ціни заміщення всіх його складових. У рамках цього підходу розрізняють такі основні методи: оцінка за відновною вартістю активів (витратний підхід); метод розрахунку чистих активів; розрахунок ліквідаційної вартості. Оцінка вартості підприємства на основі ринкового підходу. Порівняння з підприємствами-аналогами. В рамках ринкового підходу найуживанішими методами вважаються методи: зіставлення мультиплікаторів; порівняння продажів (транзакцій).

Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері

зовнішньоекономічних відносин.

Оптимізація фінансових відносин підприємства при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Економічна суть зовнішньоекономічної діяльності. Ця діяльність може бути фінансовою, інвестиційною чи операційною. До експортних операцій підприємств належать продаж товарів іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. Реекспорт товарів. Імпорт товарів. Зовнішньоекономічна діяльність може бути побудована на формах зустрічної торгівлі між резидентами та нерезидентами: бартерні операції, кліринг, паралельні угоди, попередні та зворотні закупки, промислова кооперація. Фінансовий супровід. Операції

виконання договорів виробничої кооперації. Операції виконання договорів консигнації. Консигнант.

Тема 11. Фінансовий контролінг.

Економічна суть поняття контролінг, контролююча система, контролер. На практиці розрізняють різні напрями (сектори) контролінгу: фінансовий контролінг, контролінг збуту, дивізіональний контролінг, контролінг виробництва та закупівель тощо. Організація та функціонування системи фінансового контролінгу, її методи та інструменти. Загальноекономічні та специфічні методи контролінгу. Оперативний та стратегічний фінансовий контролінг. До основних методів оперативного фінансового контролінгу відносять: система директ-костинг, АВС-аналіз, XYZ –аналіз, аналіз беззбитковості, функціонально-вартостний аналіз, оптимізація розмірів партії продукції, аналіз знижок тощо. До основних інструментів стратегічного контролінгу належать: аналіз сильних і слабких сторін, побудова стратегічного балансу, портфельний аналіз, організаційний аналіз, модель життєвого циклу, система раннього попередження та реагування, дискримінантний аналіз, бенчмаркінг та інші.

Тема 12. Бюджетування на підприємстві.

Економічна сутність понять бюджет, бюджетування, фінансове планування, прогнозування, бюджетний контроль їх завдання та прояв на підприємстві. Організація процесу бюджетування. Перебудова підприємства на взаємопов'язані центри фінансової відповідальності. Розробка системи бюджетів та облікової політики. Операційні та фінансові бюджети в системі бюджетування підприємства. Аналіз та оцінка виконання бюджету. Діяльність контролера в галузі бюджетного контролю: ідентифікація фактичних даних; розрахунок відхилень; визначення причин і факторів відхилень; розробка (підбір) каталогу заходів щодо коригування планів і діяльності в цілому; оцінка запропонованих заходів; ініціювання рішень щодо коригування планів; контроль виконання скоригованих планів. Звіт (рапорт) про виконання бюджетів. Аналіз відхилень. Мотивація бюджетного процесу.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. «Організація фінансової діяльності суб'єктів господарювання»													
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання	1	12	2				8	10	1				9
Тема 2. Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу	2	12	2				8	10	1				9
Тема 3. Формування власного капіталу підприємств.	3	13	2	2			7	10		1			9
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства.	4-5	13	4	2			7	10		1			9
Разом за змістовим модулем 1		40	10	4			30	40	2	2			36
Змістовий модуль 2. «Управління фінансовими активами та залучення капіталу»													
Тема 1. Дивідендна політика підприємств.	6	12	2	1			8	10	1				9
Тема 2. Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу.	7-8	13	4	1			7	10	1				9
Тема 3. Фінансові аспекти реорганізації підприємств.	9	12	2	2			6	10		1			9
Тема 4. Фінансові інвестиції підприємств.	10	13	2	2			9	10					10
Разом за змістовим модулем 2		40	10	6			30	40	2	1			37
Змістовий модуль 3. «Ринкова вартість, зовнішня арена та бізнесова оптимізація»													
Тема 1. Оцінка вартості підприємства.	11	12	2	1			8	10	1				9
Тема 2. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин.	12	12	2	1			8	10		1			9
Тема 3. Фінансовий контролінг.	13	13	2	2			7	10		1			9
Тема 4. Бюджетування на підприємстві.	14-15	13	4	1			7	10	1	1			8
Разом за змістовим модулем 3		40	10	5			30	40	2	3			35
Усього годин		120	30	15			90	120	6	6			108

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання	2
2	Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу	2
3	Формування власного капіталу підприємств.	4
4	Внутрішні джерела фінансування підприємства.	2
5	Дивідендна політика підприємств.	2
6	Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу.	2
7	Фінансові аспекти реорганізації підприємств.	4
8	Фінансові інвестиції підприємств.	2
9	Оцінка вартості підприємства.	2
10	Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин.	2
11	Фінансовий контролінг.	4
12	Бюджетування на підприємстві.	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Основні критерії для прийняття рішення щодо вибору форми організації бізнесу.
2. Основні види господарських об'єднань та їх фінансова діяльність.
3. Власний капітал, його функції і складові.
4. Основні цілі та методи збільшення зареєстрованого (статутного) капіталу підприємства.
5. Завдання і способи зменшення зареєстрованого (статутного) капіталу підприємства.
6. Сутність і класифікація грошових потоків підприємства.
7. Залучений капітал і кредитоспроможність підприємства.

8. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
9. Операційна діяльність підприємства. Зміст, завдання та типові приклади руху грошових коштів.
10. Фінансова діяльність підприємства. Зміст, завдання та типові приклади руху грошових коштів.
11. Інвестиційна діяльність підприємства. Зміст, завдання та типові приклади руху грошових коштів.
12. Внутрішні джерела фінансування підприємства та їх класифікація.
13. Самофінансування та його місце у фінансовому забезпеченні підприємства.
14. Грошовий потік підприємства, його характеристики, фактори формування і методи розрахунку.
15. Внутрішні і зовнішні джерела формування позичкового капіталу.
16. Зовнішні джерела фінансування підприємства його ознаки та складові.
17. Фінансові кредити у фінансовому забезпеченні аграрних підприємств.
18. Сутність товарного кредиту і умови його надання.
19. Дивідендна політика. Її зміст, значення та основні завдання.
20. Теорії дивідендної політики.
21. Сутність і класифікація фінансових інвестицій підприємства.
22. Фінансові інвестиції. Види, відображення у фінансовій звітності та основні цілі їх здійснення.
23. Завдання і методи стратегічного фінансового контролінгу.
24. Завдання і методи оперативного фінансового контролінгу.
25. Основні мотиви, що спонукають суб'єктів господарювання до реорганізації шляхом укрупнення.
26. Сутність та основні завдання реорганізації підприємств спрямованих на розукрупнення.
27. Методичні підходи до оцінки вартості підприємства.
28. Необхідність, завдання і принципи експертної оцінки вартості підприємства.
29. Компетенції фінансових служб у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
30. Принципи і способи бюджетування.

Модуль 1

Теоретичні питання

1. Складові власного капіталу.
2. Розкрийте економічний зміст корпоративного об'єднання Синдикат.

Тестові завдання. Вкажіть правильні відповіді.

1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання – це

1. дії щодо формування і використання виробничих ресурсів підприємства
2. дії щодо формування і використання фінансових ресурсів підприємства
3. дії щодо формування і використання залучених ресурсів підприємства

4. дії щодо формування і використання власних і залучених технічних ресурсів підприємства

2. Скільки видів діяльності розрізняють при веденні звітності підприємства.

1. два
2. три
3. чотири
4. п'ять

3. Організаційно-правова форма – це

1. Партнерство при утворенні типу господарюючого суб'єкту
2. Правовий режим організації взаємовідносин між суб'єктами підприємницької діяльності
3. Законодавчо закріплений тип господарюючого суб'єкта, для якого встановлений певний режим організації, діяльності та ліквідації
4. Послідовність створення, організації діяльності господарюючого суб'єкта та його ліквідації

4. Здатність мобілізації капіталу для товариства

1. Залежить від можливостей залучення капіталу шляхом об'єднання заощаджень учасників
2. Обмежена розмірами заощаджень власника
3. Залежить від ступеня розвитку фондового ринку
4. Залежить від можливості мобілізувати капітал шляхом емісії цінних паперів

5. Відповідальність для власників одноосібного підприємства

1. Залежить від організаційно-правової форми
2. Повна, включаючи майно
3. Обмежена вартістю цінних паперів
4. Повна субсидіарна

6. Відповідальність для власників товариства

1. Залежить від організаційно-правової форми
2. Повна, включаючи майно
3. Обмежена вартістю цінних паперів
4. Повна субсидіарна

7. Щодо оподаткування одноосібне підприємство

1. За ставкою податку на прибуток
2. За ставкою податку на прибуток юридичної особи та ставкою податку на особисті прибутки
3. За подвійною ставкою на прибуток
4. За пільговою шкалою

8. Грошові потоки від інвестиційної діяльності це

1. Грошові надходження за торговельними контрактами.
2. Грошові кошти для придбання оборотних засобів
3. Грошові відшкодування по наданим кредитам для закупівлі нового обладнання.
4. Грошові кошти отримані від страхової компанії.

9. Грошові потоки від фінансової діяльності

1. Грошові надходження за контрактами, укладеними з комерційною або торговельною метою.
2. Грошові надходження від оренди.
3. Грошові погашення кредитних сум від купівлі обладнання.
4. Грошові платежі службовцям.

10. Грошові потоки від операційної діяльності

1. Грошові надходження від оренди
2. Грошові погашення кредитних сум
3. Грошові платежі для придбання пайових інструментів
4. Грошові виплати власникам для придбання акцій

Задача 1.

Фізичними особами А, Б, В прийнято рішення про заснування ТОВ.

Частки учасників: А-50%, Б-30%, В-20%.

На момент реєстрації учасник А вніс 325 тис. грн., що становить 40% його частки у статутному капіталі, учасник Б-260 тис.грн., учасник В-315 тис.грн.

Який вигляд буде мати перший розділ пасиву балансу.

Модуль 2

Теоретичні питання.

1. Основні методи нарахування та виплати дивідендів.
2. Поточні фінансові інвестиції

Тестові завдання. Вкажіть правильні відповіді.

1. Вкажіть твердження, що не відповідає показнику рівень точки беззбитковості :

- 1.обсяг продажу, за якого надходження від реалізації продукції дорівнюють витратам на виробництво і реалізацію продукції.
2. обсяг реалізованої продукції дорівнює її собівартості.
3. обсяг продажу, за якого досягається мінімальний прибуток.
4. постійні витрати поділити на різницю ціни реалізації одиниці продукції та змінних витрат на одиницю продукції.

2. Точку беззбитковості можна розрахувати за такою формулою

- 1.постійні витрати – змінні витрати
2. змінні витрати / постійні витрати
- 3.реалізована продукція / собівартість
- 4.постійні витрати / ціна за одиницю – змінні витрати за одиницю

3.Обсяг реалізованої продукції, за якого всі витрати покриваються, збитків немає, але немає і прибутків –

1. маржинальний прибуток
2. поріг рентабельності
3. коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності.

4. Сума на яку підприємство може знизити обсяг реалізації до моменту появи збитку

1. маржинальний прибуток
2. поріг рентабельності
3. коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності.

5. На скільки відсотків підприємство може знизити обсяг реалізації не зазнаючи при цьому збитків –

1. відсоток валової маржі
2. поріг рентабельності у відсотках
3. коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності у відсотках.

6. До основного капіталу відносять:

1. поточні фінансові інвестиції.
2. сировина.
3. основні засоби.
4. товарно-матеріальні запаси.

7. До оборотного капіталу відносять:

1. грошові кошти.
2. довгострокові фінансові інвестиції.
3. нематеріальні активи.

4. споруди.

8. Забезпечення зростання доходів за порівняно стабільного рівня затрат це

1. захисна стратегія управління підприємством.
2. звичайна стратегія управління підприємством.
3. агресивна стратегія управління підприємством.
4. поступальна стратегія управління підприємством.

9. Якщо від величини рентабельності активів відняти середньозважену вартість капіталу, а потім помножити на величину сукупних активів то отримаємо показник

1. ринкова вартість додана.
2. грошова додана вартість.
3. економічна вартість додана.
4. ринкова капіталізація.

10. Якщо капіталомісткість продукції помножити на плановий обсяг виробництва то отримаємо –

1. потребу в капіталі визначену прямим методом.
2. потребу в капіталі визначену непрямим методом.
3. потребу у власному капіталі.
4. потребу у позиковому капіталі.

Задача 1.

На початок року власний капітал АТ становив 2,2 млн.грн (zareєстрований статутний капітал – 2,5 млн.грн., несплачений капітал – 0,3 млн.грн.) Протягом року товариство отримало прибуток у розмірі 200 тис.грн. 25% було сплачено у вигляді дивідендів акціонерам, 25% - спрямовано на формування резервного капіталу, 50% - залишилось нерозподіленим. Крім того, акціонери повністю погасили заборгованість за оплатою акцій. Визначити складові власного капіталу на початок та кінець року.

Модуль 3

Теоретичні питання.

1. Необхідність, завдання і принципи експертної оцінки вартості підприємства.
2. Координація як центральна функція контролінгу.

Тестові завдання. Вкажіть правильні відповіді.

1. Метод прогнозування при якому використовують розрахунок коефіцієнта регресії та вільного члена регресії називають –

1. експертне прогнозування
2. визначення середніх величин
3. каузальне прогнозування
4. екстраполяція тренду

2. Метод прогнозування при якому використовують розрахунок ковзної середньої називають –

1. експертне прогнозування
2. визначення середніх величин
3. каузальне прогнозування
4. екстраполяція тренду

3. Продовження виявленої в процесі аналізу тенденції за межі побудованого на основі емпіричних даних ряду динаміки такий метод прогнозування називають –

1. експертне прогнозування
2. визначення середніх величин
3. каузальне прогнозування
4. екстраполяція тренду

4. Розрахунок найменшого квадратичного відхилення відноситься до такого методу прогнозування –

- 1.експертне прогнозування
- 2.визначення середніх величин
- 3.каузальне прогнозування
- 4.екстраполяція тренду

5.В основу цього аналізу покладено два оцінні критерії – теперішня вартість очікуваних доходів від володіння цінними паперами і рівень ризиковості вкладень

- 1.Портфельний аналіз
- 2.Вартісний аналіз
- 3.АВС-аналіз
- 4.SWOT-аналіз

6. Якщо від величини рентабельності активів відняти середньозважену вартість капіталу, а потім помножити на величину сукупних активів то отримаємо показник

1. ринкова вартість додана.
2. грошова додана вартість.
3. економічна вартість додана.
4. ринкова капіталізація.

7. Якщо від сукупної ринкової вартості відняти величину сукупного капіталу то отримаємо показник

1. WACC
2. EVA
3. ROA
4. MVA

8. Показник, що дає змогу оцінити ефективність фінансового менеджменту з позиції трансформації прибутку підприємства в його ринкову вартість.

1. WACC
2. EVA
3. CVA
4. MVA

9.Аналіз сильних та слабких сторін, а також наявних шансів і ризиків –

- 1.Портфельний аналіз
- 2.Вартісний аналіз
- 3.АВС-аналіз
- 4.SWOT-аналіз

10.До функцій контролінгу відносять

- 1.координація
- 2.ревізія
- 3.система раннього попередження і реагування
- 4.реверсія
- 5.конверсія

Задача 1. Поточні активи підприємства складають **180** тис. грн., поточні зобов'язання **60** тис. грн. Виручка **340** тис. грн., чистий прибуток **23** тис. грн., довгострокові зобов'язання **30** тис. грн. Грошові кошти в касі та на рахунку в банку **25** тис. грн., власний капітал **136** тис. грн.

Знайти робочий капітал підприємства, рентабельність реалізації, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, співвідношення залученого капіталу підприємства до власного.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Бакалавр</u> напряму підготовки/ спеціальність <u>фінанси банківська справа і страхування</u>	Кафедра <u>Фінансів</u> 2020 -2021 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БЛІЕТ № 1 з дисципліни <u>Фінансова діяльність суб'єктів господарювання</u>	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Давиденко Н.М. 10 червня 2020 р.
Екзаменаційні запитання			
Власний капітал, його функції і складові.			
Задача			
Визначити Cash-flow від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства та чистий Cash-flow, якщо відомі дані:			
<ul style="list-style-type: none"> - виручка від реалізації – 1000000грн - надходження від емісії акцій -250000грн - сплачено дивідендів - 50000грн - витрати на виробництво – 800000грн - надходження від емісії облігацій – 60000грн - сплачено % за користування позичками – 20000грн - сплачено податок на прибуток – 90000грн - амортизаційні відрахування – 10000грн - грошові надходження від продажу акцій інших підприємств -50000 - придбання основних засобів – 70000 			
Тестові завдання різних типів			
1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання – це			
<ol style="list-style-type: none"> 1. дії щодо формування і використання виробничих ресурсів підприємства 2. дії щодо формування і використання фінансових ресурсів підприємства 3. дії щодо формування і використання залучених ресурсів підприємства 4. дії щодо формування і використання власних і залучених технічних ресурсів підприємства 			
2. Відповідальність для власників одноосібного підприємства			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Залежить від організаційно-правової форми 2. Повна, включаючи майно 3. Обмежена вартістю цінних паперів 4. Повна субсидіарна 			
3. Грошові потоки від інвестиційної діяльності це			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Грошові надходження за торговельними контрактами. 2. Грошові кошти для придбання оборотних засобів 3. Грошові відшкодування по наданим кредитам для закупівлі нового обладнання. 4. Грошові кошти отримані від страхової компанії. 			
4. Майнові права виражені часткою в статутному фонді			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Акціонерне товариство 2. Товариство з обмеженою відповідальністю 3. Повне товариство 4. Командитне товариство 			
5. До критеріїв управління грошовими потоками відносять -			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Оборотність. 2. Рентабельність. 3. Доходність. 			

4. Окупність.

6. Зменшення об'єму дебіторської заборгованості призведе до:

1. Збільшення припливу грошових коштів;
2. Зменшення припливу грошових коштів;
3. Рівень грошових коштів залишиться незмінним.
4. Збільшення рівня прибутку.

7. Безперервний процес порівняння товарів, виробничих процесів досліджуваного структурного підрозділу з аналогічними іншими підрозділом.

1. Внутрішній аудит.
2. Бенчмаркінг
3. Контролінг
4. ABC – аналіз.

8. Метод прогнозування при якому використовують розрахунок коефіцієнта регресії та вільного члена регресії називають –

1. експертне прогнозування
2. визначення середніх величин
3. каузальне прогнозування
4. екстраполяція тренду

9. Спільні риси власного і позикового капіталу:

1. рівні права на отримання частини прибутку при розподілі.
2. джерела формування відображаються у пасиві балансу.
3. можливість отримання пільги на оподаткування .
4. фінансова стійкість підприємства однакова.

10. Доберіть до тез лівої колонки (А,Б,В) правильні відповіді з правої колонки (1,2,3...)

А. Злиття підприємства	1. Скупка корпоративних прав підприємства, в результаті чого покупець набуває контролю над чистими активами та діяльністю такого підприємства. 2. Потребує переєстрації
Б. Поглинання підприємства	3. Об'єднання підприємств в результаті якого власники підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма активами з метою подальшого спільного розподілу ризиків і вигод від об'єднання
В. Приєднання підприємства	4. Не потребує переєстрації 5. Об'єднання підприємств в результаті якого власники підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма активами з метою подальшого спільного розподілу ризиків і вигод від об'єднання під юридичною торговою маркою одного з них 6. Потребує передатний баланс

_____ Буряк А.В.

8. Методи навчання

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин (що стосується визначень з дисципліни бюджетний менеджмент, класифікації таких категорій як податки, збори, доходи, видатки тощо);

- синтетичний – це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле (формування державного бюджету з доходів та видатків, розгляд функцій органів управління бюджетом тощо);

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- індуктивний метод – вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватись шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Методичне забезпечення

1. «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» [Текст] : методичні рекомендації / [Уклад.: А.В. Буряк, М.І. Буряк; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2019. –с.97
2. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Давиденко, А. В. Буряк; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К. : ЦП "Компринт", 2017. - 300 с.
3. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене./ Н.М. Давиденко, А.В. Буряк, З.М. Тітенко - Київ: ЦП "Компринт", 2019. - 355 с.
4. Електронний навчальний комплекс дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2226>
5. Опорний конспект лекцій.
6. Робоча програма.
7. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного і модульного контролю навчальних досягнень студента.

8. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
9. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література

- основна

1. Аранчій В.І. Фінансова діяльність підприємств: Навч. посіб. / В.І. Аранчій, В.Д. Чумак, О.Ю. Смолянська, Л.В. Черненко К.: Професіонал, 2004. – 240с.
2. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: Підручник . / О.М. Бандурка , М.Я. Коробов , П.І. Орлов, К.Я. Петрова – 2-ге вид, перероб і доп. – К.: Либідь, 2003 – 384 с.
3. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Давиденко, А. В. Буряк ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К. : ЦП "Компринт", 2017. - 300 с.
4. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене./ Н.М. Давиденко, А.В. Буряк, З.М. Тітенко - Київ: ЦП "Компринт", 2019. - 355 с.
5. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва [Текст] : навчальний посібник / Р. С. Квасницька ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. - Львів : Магнолія 2006, 2013. - 631 с.
6. Кравчук О.М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. Посіб. / Кравчук О.М., Лещук В.П. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
7. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 556 с.
8. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник: для студ. вищих навчальних закладів / Г. І. Філіна. – 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 314 с.
9. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник / Л.О. Омелянович, О.В. Чайковська, Г.Є. Долматова та ін.; за ред. Л.О. Омелянович – 3-те вид., переробл. і доповнен. К.: Знання, 2011 – 231 с.

- допоміжна

1. Баліцька В. В. Рентабельність діяльності суб'єктів господарювання України: оцінювання істинних результатів //Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №. 11. – С. 120-130.
2. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т. В. Безбородова // Держава та регіони. – 2016. – № 5. – С. 21-23.
3. Бойко О. О., Панасюк М. А. Фінансове планування діяльності сучасного підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2016. №2. С. 318–322.
4. Гонта О., Кальченко О. Фінансове планування на підприємствах реального сектору економіки. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2017. №4 (12). С. 128–133.
5. Гнатенко, М. К. "Бюджетування як ефективний спосіб процесу планування діяльності підприємства." Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка 24, Вип. 3 (2019): 72-77.
6. Давиденко Н. М. Капіталізація в контексті фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємств. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2016. № 1 (73). С. 9–15.
7. Давиденко, Н. М., М. В. Горобчук. Середньострокове планування у поліпшенні бюджетної політики в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент* 38 (2019): 54-59.
8. Дем'яненко Т. І. Формування фінансових стратегій на промислових підприємствах //Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2015. – №. 20, Вип. 1 (2). – С. 78-81.
9. Дехтяр Н. А. Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання [Текст] : монографія / Н. А. Дехтяр, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль. – Суми : Університетська книга, 2011. – 182 с.
10. Донін Є. О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1. С. 75–85.
11. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів. – Чернівці: ЗУЕПУ – КП, вид-во «Золоті литаври», 2007. – 274 с.
12. Кашканов А. А. Аналіз витрат фінансової діяльності з урахуванням зміни їх структурних елементів / А. А. Кашканов // Вісник ДІАТ. – 2016. – № 1. – С. 9-14.

13. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2011. – №. 47. – С. 277-283.
14. Костирко Л. А. Методичні основи оцінки потенціалу фінансової діяльності підприємства //Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – №. 3. – С. 22-26.
15. Косяченко, Ксенія Едуардівна. "ЗАКОННІСТЬ У ПУБЛІЧНІЙ ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ." *П 68 Правові засади організації та здійснення публічної влади: збірник (2021): 293.*
16. Круш П. В., Якименко Р. А. Методики оцінки фінансової діяльності підприємства //Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2015. – №. 16. – С. 271-276.
17. Кучер В. А. Визначення структури показників ефективності роботи підприємства як основа прийняття стратегічних рішень / В.А. Кучер // Економіка промисловості. – 2017. – № 1. – С. 71-77.
18. Ларікова Т. В. Особливості розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 6. Ч. 1. С. 228–233.
19. Максимова М. В., Щербина А. І. Концептуальні положення фінансового планування на підприємстві. Ефективна економіка. 2019. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7197> (дата звернення: 11.05.2020).
20. Марич П.М., Коваль Л. П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. - Львів: 2010. с- 250 с.
21. Марцин В. С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності //Фінанси України. – 2008. – №. 4. – С. 23-31.
22. Монаєнко А. Правове регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування //Місьцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2012. – №. 1. – С. 44-46.
23. Олійник В.Я. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. Посіб. / В.Я. Олійник, Н.І. Шевченко, В.В. Даценко, І.В. Демяненко. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2012. – 282 с.
24. Плюта Ю. С., Батрак І. О., Тарасенко І. О. Фінансове планування на підприємстві та напрями його вдосконалення. Формування ринкових відносин. 2014. №7 (158). С. 56–58.
25. Полозова, В. М. "Особливості управління портфелем фінансових інвестицій підприємства." *Вісник Хмельницького Національного університету* 4 (2009). - С.114-117.

26. Свірідова С. С. Структура фінансового капіталу підприємства та шляхи її оптимізації / С. С. Свірідова, О. П. Каланжова // Праці Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 2. – С. 262-267.
27. Словник фінансово-економічних термінів / за ред. Н.М.Давиденко/ Укладачі: Буряк А.В., Давиденко Н.М., Данилевська-Жугунісова О.Є., Дробот Н.М., Негода Ю.В., Олійник Л.А., Скрипник Г.О., Титарчук І.М. – К.: НУБіП України, 2017. – 309.
28. Тульчинська С. О. Основи управління прибутком підприємства / С. О. Тульчинська, Т. П. Ткаченко, О. І Скоробогатий // Ефективна економіка. – 2018. – № 2.
29. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. Посіб. Для сам ост. Вивч. Дисц. / [О.О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А.П. Куліш та ін.; за заг. ред. О.О. Терещенка. – К.: КНЕУ, 2006. – 312 с.
30. Фінансове забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний досвід: монографія / за ред. Давиденко Н.М. – К.: НУБіП України, 2017. – 454с.
31. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз [Текст]: Підручник / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз. – Вид-во 3-тє, доповнене. – Житомир: ЖООГО «Спілка економістів України», 2011. – 591 с.
32. Чернишова Л.В., Даниско Ю.І. Аналіз ефективності використання оборотних активів. Економіка, фінанси, облік та управління: оцінка та перспективи розвитку в Україні та світі : тези допов. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава. Полтава, - 2017. - Ч.2. - С. 43-45
33. Чернишов, В. В. "Побудова обґрунтованої системи показників фінансової діяльності підприємств машинобудівної промисловості." *Науковий вісник РУЕТ: Economic Sciences* 3 (65) (2021).
34. Щербань О. Д. Методи регулювання та оптимізації структури капіталу підприємства / О. Д. Щербань, О. В. Насібова, Р. В. Сухоруков // Економіка та держава. Серія : економічна наука. – 2017. – №12. – С.82-88.

13. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.
3. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
4. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/index>.

5. Офіційний портал Державної податкової служби України. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>.
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/>.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
11. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
12. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
13. Офіційний веб-сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>.
14. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.